

Täysistunto

Tiistai 28.11.2023 klo 14.04—20.14

3. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2024 talousarvioesityksen (HE 41/2023 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 86/2023 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään yksi tunti. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu, valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.05 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus esittää eduskunnalle vuoden 2024 talousarvion täydentämistä. Esitykseen sisältyy muun muassa Ukrainan tukemiseen sekä sote-siirtolaskelmaan ja kuntien valtionosuuksiin liittyviä ehdotuksia. Täydennyksesityksessä tuloarvioita korotetaan 76 miljoonalla eurolla ja määräraahatarve pienenee 48 miljoonalla eurolla.

Puhemies! Valtiontalouden kannalta keskeinen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus aiheuttaa muutostarpeita talousarvioon ensi vuodelle. Niin sanotun sote-siirtolaskelman vuoden 2022 verotuksen lopulliset aineistot valmistuivat vasta marraskuussa. Verotulojen jäädessä ennusteesta sote-lainsäädännön mukaisesti kuntien peruspalvelujen valtionosuuksiin kohdistuisi automaattinen leikkaus, jotta kustannuksia ja tuloja siirtyisi kunnilta oikea määrä. Laskelmissa ei ole siis tapahtunut mitään virhettä, vaan edellisen hallituksen suunnittelema sote-malli yksinkertaisesti toimii näin.

Päätimme kuitenkin esittää eduskunnalle ensi vuoden valtionosuusleikkauksen jaksottamista vuosille 2025—2027, jotta kuntien tilanne ei muodostuisi kohtuuttomaksi. Hallitus pohtii vielä jatkovuosien osalta mahdollisia kompensatiotoimia. Joka tapauksessa on selvää, että vastaavat säästöt täytyy etsiä valtiontalouden kehyksien sisältä. Verotuksen valmistuminen ei siis kuitenkaan muuta nyt valtionosuuksia ensi vuoden osalta. Hallitus tekee tässä merkittävän kädenojennuksen kunnille ja kuntataloudelle.

Arvoisa puhemies! Puolustusvoimien Ukraina-materiaalihankintojen tilausvaltuuden enimmäismäärään ehdotetaan 95,7 miljoonan euron lisäystä vuosille 24—28. Ehdotus kattaa Ukrainalle myönnetystä 19. materiaalipaketista aiheutuvat korvaavat hankinnat. Vuodelle 24 kohdentuva määrärahavaikutus olisi 20,7 miljoonaa.

Suomen kansallisen Ukrainan jälleenrakentamissuunnitelman valmistelun yhteydessä on tunnistettu rahoitusratkaisuja, joilla helpotetaan suomalaisten yritysten osallistumista

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2023 vp

Ukrainan jälleenrakentamiseen. Ukrainan asia on meidän asiamme, ja tukemme Ukrainalle jatkuu.

Tähän liittyen ehdotetaan Finnfundin pääoman korottamista kohdennetusti 25 miljoonalla eurolla Ukrainaan kohdistuvia sijoituksia ja lainoja varten. Samalla ehdotetaan valtuutta valtion tappiokorvaussitoumuksen antamiseksi Teollisen yhteistyön rahasto Oy:stä annetun lain nojalla kattamaan 80 prosenttia sijoitusten arvosta, yhteensä enintään 20 miljoonaa euroa. Lisäksi ehdotetaan eduskunnan suostumusta siihen, että työ- ja elinkeinoministeriö voisi korvata Finnvera Oyj:lle Ukrainaan kohdistuvan viennin ja investointien edistämiseksi myönnettyjen vientitakuiden luottotappioita enintään 50 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen talouspolitiikka ei ole pelkästään sopeuttamista, vaan teemme myös merkittäviä panostuksia kasvuun. Ehdotamme esimerkiksi nyt talousarvioon osana hallitusohjelmaan sisältyvää investointiohjelmaa 22 miljoonan euron valtuutta hankkeeseen pääradan kehittämiseen välillä Riihimäki—Tampere. Tästä vuodelle 24 kohdentuva määrärahaatarve olisi 0,5 miljoonaa.

Näiden täydennysten ohella hallitusohjelman neljän miljardin investointipaketti etenee, ja ensi vuonna saamme jo merkittäviä lisäpanostuksia myös tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Jatkossa kannattaisi myös hyödyntää kaikkia sidosryhmiä kasvualojen visioinnissa ja tunnistamisessa. Tarvitsemme vientivetoista, korkeaan teknologiaan perustuvaa kasvua. Hallituksen panostukset esimerkiksi tohtorikoulutukseen tukevat näitä kasvutavoitteita. Tohtorikoulutuksessa painotetaan luonnontieteitä ja tekniikkaa, eli juuri korkeaa teknologiaa tukemaan.

EU:n t&k-hankkeiden kansalliseen vastinrahoitukseen korkeakouluille ja valtion tutkimuslaitoksille vuoden 24 talousarvioesityksessä ehdotettu 35 miljoonan euron määräraha ehdotetaan siirrettäväksi pääosin eri hallinnonalojen tutkimuslaitosten toimintamenoihin sekä yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen valtionrahoitukseen. Siirto tehdään siinä suhteessa kuin organisaatiot ovat saaneet EU-rahoitusta t&k-hankkeisiin kuluvaan puiteohjelmakauden aikana.

Arvoisa puhemies! Sopeutusohjelma etenee myös suunnitelmien mukaan. Hallitusohjelman mukaiseen kokonaisuuteen ehdotetaan kuitenkin nyt joitain muutoksia, jotka johtuvat muun muassa lakiesitysten valmisteluajataulun tarkentumisesta. Esimerkiksi vastaanottorahaa koskeva hallituksen esitys annetaan aikaisintaan keväällä 24. Tästä johtuen 13,4 miljoonan euron säästö ehdotetaan tässä vaiheessa poistettavaksi.

Arviot yleiseen asumistukeen tehtävien muutosten vaikutuksista voimaantulovuonna 24 ovat tarkentuneet. Yleisen asumistuen määrärahaa ehdotetaan tästä syystä korotettavaksi 76 miljoonalla eurolla. Vastaavasti perustoimeentulotukeen ehdotetaan 15,2 miljoonan euron vähennystä.

Opintorahan huoltajakorotuksen nostoon ehdotetaan 5 miljoonan euron määrärahasäystä osana perhepakettia.

Arvoisa puhemies! CMI — Martti Ahtisaari Peace Foundation -järjestön perustaman Rauhanrahaston pääomasijoitusten maksamiseen ehdotetaan 5 miljoonaa euroa. Rahoitus pohjautuu Suomen itsenäisyyden juhlarahaston tekemään yhteensä 10 miljoonan euron lahjoituspäätökseen. Ahtisaaren henkinen perintö jää vahvasti elämään tällä tavalla.

Valtioneuvoston kanslian toimintamenojen määrärahasta ehdotetaan varattavan 5 miljoonaa valtioneuvoston yhteiseen hallitusohjelman toimeenpanoon. Tarkoitusta varten siirrettäisiin muiden ministeriöiden toimintamomenteilta yhteensä 4,76 miljoonaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2023 vp

Sisäministeriön avustuksiin ehdotetaan lisättävän yksi miljoona Helsingin kaupungille maksettavaan avustukseen pelastajakoulutettavamäärän lisäämiseksi. [Timo Heinonen: Hyvä!] Hallitus muistaa siis sekä Kuopion että Helsingin pelastajatarpeet.

Puolustusministeriön hallinnonalan arvonnalisäveromenoja ehdotetaan vähennettäväksi noin 277 miljoonalla, koska monitoimihävittäjien hankintaan liittyvien arvonnalisäveromenojen vuosittainen kohdentuminen on tarkentunut.

Veteraaneja saamme kiittää rakkaan Suomemme itsenäisyydestä, ja veteraaniperinteen vaalimiseen ehdotetaan 0,5 miljoonan euron lisäystä.

Datahuoneen vakinaistamiseen ja laajentamiseen ehdotetaan 0,9 miljoonan euron määrärahaa Tilastokeskuksen ja Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen toimintamenoihin sekä Aalto-yliopistolle. Datahuone palvelee jatkossa tietopohjaista politiikkavalmistusta.

Riistatalouden edistämiseen ehdotetaan 960 000 euroa lisäystä ampumaratojen ympäristölupahankkeen jatkorahoitukseen. Ampumaradat ovat tärkeä elementti myös sisäisen turvallisuuden kannalta.

Lukulahja lapselle -hankkeessa neuvola lahjoittaa kirjakassin jokaiselle syntyvälle lapselle. Tähän toimintaan ehdotetaan 350 000 euroa.

Audiovisuaalisen alan tuotantokannustimeen ehdotetaan 2 miljoonan euron valtuutta. Lisäksi tki-valtuutta uudelleenkohdennetaan tuotantokannustimeen, jolloin sitä on yhteensä käytettävissä 12 miljoonaa euroa ensi vuonna.

Arvoisa puhemies! Tuloarviota korotetaan 76 miljoonalla eurolla, yhteensä 76,4 miljardiin euroon. Verotuloarviota ehdotetaan korotettavaksi 44 miljoonalla eurolla. Yhteisöveron tuottoarviota ehdotetaan korotettavaksi 113 miljoonaa johtuen Ilmastorahasto Oy:n omistuksessa olleiden Neste Oyj:n osakkeiden siirrosta takaisin valtiolle koituvasta kertaluonteisesta veroseuraamuksesta. Varainsiirtoveron tuottoarviota ehdotetaan alennettavaksi 69 miljoonalla eurolla johtuen varainsiirtoverolain muuttamisesta.

Määrärahoja ehdotetaan vähennettäväksi 48 miljoonalla, yhteensä 87,8 miljardiin euroon. Määrärahojen ja tuloarvioiden muutokset huomioiden ehdotus alentaa valtion nettolainanottoa 124 miljoonalla eurolla.

Kokonaisuudessaan nettolainanoton vuonna 24 arvioidaan olevan noin 11,4 miljardia euroa.

Arvoisa puhemies! Velkaannumme yli 11 miljardia euroa ensi vuonna. Näin emme voi jatkaa. Toivon kaikkien tässä salissa ymmärtävän tilanteen vakavuuden. Olen käynnistänyt työn valtiovarainministeriössä lisäsopeutuksien ja muiden toimien osalta. Toivon mukaan neljän miljardin investointipaketti ja hallitusohjelman uudistukset avittavat Suomen neidon kohti kukoistavampaa kasvua tulevien vuosien kuluessa. Tutkimukseen tehtävät panostukset auttavat myös, mutta viiveellä. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Debatoitihalluiset edustajat voivat pyytää minuutin mittaista puheenvuoroa painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

14.14 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On täysin välttämätöntä, että tähän kuntien tilanteeseen tuodaan helpotusta tällä tavalla. On myös tärkeää, että koska tämä tilanne on kunnille erittäin vaikea, mietitään sitten tuleville vuosille mahdollisia kompensatioita.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2023 vp

Varsinaisesti, puhemies, haluan tässä tuoda esiin tämän tuotantokannustimen. Eli silloin, kun kävimme lähetekeskustelua täällä salissa, meillä oli suuri huoli siitä, että tuotantokannustimen määrärahat puuttuivat. No, nyt siitä kiitos, että nämä rahat löydettiin, mutta haluaisin kuitenkin ministerin huomiota kiinnittää siihen, että tämä 12 miljoonaa on varsin pieni summa. Varmasti tarve olisi suurempi, ja toivoisin, että tuleville vuosille, jotta työllisyyttä ja kasvua voimme edistää, saisimme tämän elementin pysyväksi ja siihen riittävät määrärahat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

14.15 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos, ministeri Purra, hyvästä täydentävästä esityksestä. Tässä tuli jo esille tämä av-alan tuotantokannustin, se oli erittäin tervetullut. Kiitos siitä ministeri Rydmanille teidän kanssanne. Myös kiitos siitä, että tämä Ukrainan auttaminen on vahvasti esillä. Sitä jatketaan ja halutaan vahvistaa, ja tuotantokapasiteetteja pitää pystyä edelleen kasvattamaan. Annan kiitosta myös tästä ampumaratojen ympäristöluvitusten sujuvoittamiseen tulevasta rahoituksesta. Se on erittäin tervetullut.

Lopuksi haluan kiittää teitä, ministeri Purra, erityisesti tästä veteraanien perinnetyörahasta, puoli miljoonaa euroa tämän työn käynnistämiseen. Tämä on Tammenlehvän perinnesäätiön ja muiden yhteinen hanke, ja tämä on sitä työtä, millä me viemme nyt tuleville ja nykyisille, nuoremmille sukupolville sitä tietoa, minkä takia Ukrainakin tänä päivänä tais-telee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

14.16 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin nostaa esille tästä talousarvioesityksen täydentämisestä erityisesti tämän hyvinvointialueiden rahoituksen ja kuntatalouden. Ensinnäkin kiitän siitä, että aika nopeasti lähdettiin tekemään toimenpiteitä, jotteivät kunnat joudu kohtuuttomaan ahdinkoon. Mutta haluan samalla korostaa sitä, että tämä kai on enemmänkin tämmöinen maksuaikatyypinen järjestely, jossa sitten tulevana vuosina, kolmen vuoden ajan — jos oikein olen ymmärtänyt —, leikataan ensi vuoden, voi sanoa, valtionosuuksien leikkauksien perumiset pois. Sehän tarkoittaa sitä, että kuntatalous tulee tulevana vuosina olemaan entistäkin vaikeammassa taloudellisessa tilanteessa. Kun te, arvoisa ministeri, nostatte tämän aina esille siitä näkökulmasta, että tämä johtuu edellisen hallituksen sote-uudistuksesta, niin no totta kai johtuu, mutta jos te näette, että siellä on joku pielessä, niin korjatkaa se. Ei auta sillä tavalla, että vain moititaan taaksepäin, [Puhemies koputtaa] vaan silloin pitää tehdä korjauksia ja tuoda tänne eduskuntaan. Täällä säädetään lait, [Puhemies koputtaa] ei pelkästään arvostella.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Sebastian, olkaa hyvä.

14.18 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Tahdon kiittää hallitusta päätöksestä Ukrainan tukemiseksi. Haluan myös kiittää, totta kai, edellistä hallitusta Ukrainan tukemisesta. On hyvä, että täällä meillä eduskunnassa on niin selkeä sävy tämän asian suhteen. Se on myöskin viesti esimerkiksi suomalaiselle ja eurooppalaiselle puolustusteollisuudelle: me seisomme Ukrainan takana.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2023 vp

Sekin lämmitti mieltä, että kun Martti Ahtisaari aikanaan kuitenkin oli SDP-taustainen presidenttiehdokas, niin täällä, Suomessa, tunnustetaan työ yli puolue- ja hallitusrajojen ja annettiin CMI-instituutille rahoitusta lisää. Pidän sitäkin erittäin arvokkaana, ja on hienoa olla tällaisessa maassa, missä tunnustetaan yhteisesti hyvä työ.

Lisäksi myöskin veteraaneihin liittyvä päätös lämmitti kovasti mieltä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

14.19 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Audiovisuaalinen ala todella tuottaa suomalaisten laajasti rakastamia tv- ja elokuvatuotantoja, jotka niittävät myös kansainvälistä mainetta, ja tämä av-alan tuotantokannustin on ollut erittäin kustannustehokas tapa houkutella tänne kansainvälisiä tuotantoja ja kansainvälistä rahoitusta.

Tänä vuonna tähän kannustimeen budjetoitu rahoitus loppui auttamattomasti kesken, ja sen tähden työ- ja elinkeinoministeriöhan esitti 20 miljoonan panostusta vuodelle 24. Tämän kannustimen lopettaminen olisi tarkoittanut suoraa leikkausta kasvusta, verotuloista ja työllisyydestä, ja onkin hyvä, että nyt julkisen paineen myötä hallitus on todella kaivannut tähän av-kannustimeen tai sen jatkoon tämän 12 miljoonaa euroa. Se on upea juttu, mutta käytännössä on jo nyt arvattavissa, että nämä rahat loppuvat kesken.

Tämän alan kykyyn investoida ja työllistää vaikuttavat monet muutkin seikat, esimerkiksi Suomen elokuvasäätiön rahoituksen pieneneminen ja kustannustason kasvu. Tämä kaikki uhkaa jäädyttää hyvin käynnistyneen kasvun, mikä olisi ristiriidassa hallitusohjelmankin kirjausten kanssa. [Puhemies koputtaa] Toivon siksi, että hallitus myös tulevan vuoden aikana tekee kaikkensa varmistaakseen, [Puhemies koputtaa] että nämä rahat eivät lopu kesken vaan tarvittaessa myös lisää löydetään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

14.20 Eemeli Peltonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perjantai 17. marraskuuta oli Suomen kunnille musta perjantai. Valtiovarainministeriö tiedotti, että viime vuoden lopullisten verotulojen huomioiminen kasvattaa sote-uudistuksen rahoituksen siirtoon liittyvää valtionosuuden vähennystä. Uusien laskelmien mukaan pysyvä vähennys kuntien valtionosuuksiin kasvaakin yhteensä jopa 500 miljoonaan euroon.

Hallitus on nyt talousarvioesitystä täydentäessään esittämässä lievennystä tilanteeseen. Tämä on perusteltu ja kannatettava toimenpide, koska kunnilta olisi totisesti epärealistista edellyttää niin rajuja sopeutuksia jo ensi vuodelle, että ne tähän tilanteeseen liikkumavaraa toisivat. Kun hallitus yhdellä kädellä antaa kunnille lisää aikaa sopeutua muuttuneeseen tilanteeseen, on se kuitenkin toisella kädellä viemässä kunnilta valtionosuuksien indeksijarrun muodossa jopa sata miljoonaa euroa neljän vuoden ajalta. Kysynkin: olisiko nyt perusteltua perua tämä indeksijarru, kun kuntien taloustilanne on niin merkittävästi muuttunut näiden viime viikkojen uutisten valossa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

14.21 Jussi Saramo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen samaa mieltä kuin edustaja Lohi siitä, että hallituksella olisi nyt syytä katsoa eteenpäin eikä syytellä edeltäjiään vaan korjata asioita, mutta kun syytellään edeltäjiä, se pitäisi tehdä kuitenkin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2023 vp

reilusti. Nyt kun katsotaan tilastoja, jotka kertovat totuuden, niin eivät ne vajeet ole syntyneet tyhjistä. Kun edellinen oikeistohallitus, Sipilän hallitus, 2019 lopetti, silloin Kuntaliitonkin mukaan kuntatalous oli Suomen historian huonoimmassa tilanteessa: kunnat velkaantuivat yli kolme miljardia euroa. Sipilän hallituksen viimeisenä vuonna kunnat ja valtio yhteensä velkaantuivat enemmän kuin Marinin hallitus viime vuonna, ja se yli kolmen miljardin velka ei kadonnut. Se otettiin korona-aikana valtion piikkiin, kun valtio velkaantui. Nyt sitä on siirtynyt hyvinvointialueille kuntien tietoisien alibudjetoinnin takia, ja riippumatta siitä, minkä värinen hallitus meillä olisi, se vaje olisi siellä ja se vaje pitäisi korjata. Toivon meidän sairaiden, meidän vanhusten ja kaikkien hoivaa ja hoitoa tarvitsevien takia, [Puhemies koputtaa] että nyt lopetatte käsienne päällä istumisen ja ryhdytte töihin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

14.22 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täytyy sen verran arvoisaa kollega Saramoa korjata myöskin, että Sipilän hallitus sentään katkaisi velkaantumisen, [Jussi Saramon välihuuto] niin että siinä on ero nyt tähän hallitukseen. Tämä hallitus näyttää vain velkaantuvan lisää. Eli toivoisin, että toimia myös velkaantumisen kuriin saattamiseksi tehtäisiin. [Ben Zyskowiec: Tehän vastustatte niitä!]

Toinen kysymys on se, mitä täällä ei näy — kysymys valtiovarainministerille koskien nyt tuota rajatilannetta. Eli kun olemme joutuneet tällaisen, voisi sanoa, välineellistetyin maahanmuuton uhriksi, meitä käytetään hyväksi, niin onko meidän viranomaisilla, turvallisuusviranomaisilla, nyt tarpeeksi resursseja eli niin Rajavartiolaitoksella, poliisilla kuin toisaalta vastaanottokeskuksissa, joissa näitä ihmisiä otetaan vastaan? [Mauri Peltokankaan välihuuto] Keskustahan on esittänyt kymmentä miljoonaa euroa ensi vuodelle lisää Rajavartiolaitokselle, koska huoli on kova siitä, riittävätkö resurssit tässä tilanteessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Andersson, Otto, varsågod.

14.23 **Otto Andersson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Me olemme RKP:ssä erittäin tyytyväisiä siihen, että hallitus on päättänyt kohdentaa Porvoon ja Raaseporin sairaaloille miljoona euroa vuodessa neljän seuraavan vuoden aikana ruotsinkielisten palvelujen kehittämiseen sairaaloissa. Hallituksen päätös ohjata rahaa näihin sairaaloihin on erittäin vahva viesti myös HUSille siitä, että meidän aluesairaaloita tarvitaan Uudellamaalla. Keskittämiskehitykselle on saatava loppu.

Vi har i SFP konsekvent jobbat för våra mindre nyländska sjukhus, och det arbetet ger nu fint resultat. Arbetet för Borgå och Raseborgs sjukhus och Lojo sjukhus fortsätter också efter det här, men i dessa ekonomiskt utmanande tider är det fint att regeringen har valt att stöda Borgå och Raseborgs sjukhus. Öst- och västnylänningarna förtjänar sjukhus som erbjuder service mångsidigt. [Heikki Vestman: Erinomaista!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valkonen, olkaa hyvä.

14.24 **Ville Valkonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näinä aikoina kerataakaan, kun tässä salissa puhutaan valtiontaloudesta tai julkisesta taloudesta, ei voi liikaa korostaa kriisitietoisuutta. Suomi on vaarallisesti velkaantuva yhteiskunta, ja näyttää siltä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2023 vp

että todennäköisesti valtiovarainministeriön ennusteet ovat, valitettavasti, olleet jopa hieman ylioptimistisia, nyt kun katsoo, mihin suuntaan muut ennustelaitokset ovat korjanneet ennusteitaan. [Jussi Saramo: Silti lisäätte näitä!] Tämän tien päädyssä olisi holtiton äkkijarrutus, jonkalaisen Kreikka joutui tekemään 2010-luvun alussa: työttömyysturvaa leikattiin 22 prosenttia, eläkkeitä jopa 15—44 prosenttia, rajuja toimenpiteitä, joita kukaan ei Suomeen toivo, alvia korotettiin yli 10 prosenttiyksikköä. Kysyisin, arvoisa valtiovarainministeri, kun olette käynnistänyt lisätoimien valmistelun: minkälaisia lähtökohtia tässä vaiheessa tuohon työhön teillä on? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

14.26 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Verotietojen tarkistuksen seurauksena aiheutunut kuntien valtionosuuksien pienentyminen on huomattava, ja se on todella yllättänyt kunnat synkästi. On hyvä, ettei hallitus leikkaa tämän seurauksena kuntien rahoitusta ensi vuonna, mutta myös tulevien vuosien kompensatiota täytyy valmistella, ja siitä täytyy päättää, jotta kunnille tulee varmuutta tulevaisuudesta.

Arvoisa puhemies! On myös kysyttävä, mitä tässä täydentävässä talousarvioesityksessä ei ole. Rakennusala on vapaassa pudotuksessa. Tähänastinen hallituksen reagointi on pahasti alimittainen. Siksi viimeistään nyt olisi aika reagoida ja pistää liikkeelle vastaavia väliaikaisia tukitoimia, mitä toteutettiin finanssikriisin viimeksi hydyttäessä rakentamista. Voitaisiin tukea esimerkiksi asunto-osakeyhtiöiden remontteja ja kuntien tarpeellisia hankkeita kannustinrahalla ja näin vivuttaa liikkeelle miljardiluokalla rakennushankkeita, kannatella alaa taantumasta yli ja estää taantumasta laajeneminen ja pitkittyminen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

14.27 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, kunnioitettu puhemies! Valtio aloittaa velkaantumisen taittamisen jo tässä täydentävässä esityksessä. Tämä nimittäin alentaa valtion lainanottoa 124 miljoonalla — pieni muutos mutta kuitenkin oikeaan suuntaan. Tästä huolimatta tässä kuitenkin toteutetaan av-alan kannustin ja myöskin PLM antaa uuden tukipaketin.

Oikeastaan yksi keskeinen asia, mikä tässä on: Kuntatalousvaikutuksia lievennetään, niin kuin tässä muut edustajat nostivat esille. Eli ensi vuonna ei vielä kuntiin tule haitallisia vaikutuksia, myöhemmin kyllä.

Kaikkienensa, kun katsotaan tätä täydentävääkin lakiesitystä, kokonaisuus on elvyttävä. [Puhemies koputtaa] Ostovoimaa tullaan kasvattamaan ensi vuoden alusta. Talous on toki tällä hetkellä taantumassa, mutta ennusteet ovat sen suuntaiset, että sitten ensi vuonna talouskasvu taas saadaan käyntiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

14.28 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaiken kaikkiaanhan meidän valtion budjetti on 88 miljardia euroa. Yksi prosentti siitä on 880 miljoonaa. Yksi tuhannesosa, eli promille, on 88 miljoonaa, ja nyt tämän täydentävän esityksen nettovaikutus on 48 miljoonaa euroa eli siis puoli promillea. No varmasti silti tärkeitä kohteita siellä on.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2023 vp

Ottaisin tässä vaiheessa ja myöhemmin varsinaisessa puheenvuorossa kantaa siihen, että kun monimutkaisia asioita tulkitaan pinnallisesti, voidaan tehdä johtopäätöksiä, että tämä kuntiin kohdistuva vähennys, jota nyt on lievennetty, johtuisi sote-uudistuksesta. Siitähän se ei johdu. Olen lukenut kaiken, mitä valtiovarainministeriö on tästä asiasta toimittanut ja kysynyt johtavilta viranhaltijoilta sieltä, ja kysehän on siitä, että vuoden 22 kuntaveron tuotto oli pienempi kuin oletettiin ja silloin vuonna 22 on tarkistettu, mikä on ollut verotulojen ja valtionosuuksien kohdentuminen sosiaali- ja terveystalouden ja kuntien muiden peruspalvelujen kesken. [Puhemies koputtaa] Se vaikuttaa tähän nyt, kun nämä ovat eri hallinnoissa. [Mauri Peltokangas: Surkea se teidän sote siitä huolimatta on!] — No se on eri asia sitten.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Talvitie taitaa olla poissa. — Edustaja Zyskiewicz, olkaa hyvä.

14.29 **Ben Zyskiewicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Lohi moitti ministeri Purraa siitä, että hän viittaa edellisen hallituksen aikaansaamiin ongelmiin. Ymmärrän edustaja Lohen harmituksen, mutta joka tapauksessa tilanne on se, että se pommi, joka kuntatalouteen putosi tässä joitakin aikoja sitten, on nimenomaan perintöä edelliseltä, Marinin ja Saarikon hallitukselta. Vielä pahempaa on keskustan toiminnassa se, että kun nyt hyvinvointialueet kipuilevat rahoituslain kanssa ja joutuvat tekemään hyvin ikäviä päätöksiä, niin keskusta antaa muun muassa välikysymyksellään ymmärtää, että nämä ongelmat johtuisivat uudesta hallituksesta ja sen säästöaikeista, vaikka kaikki nämä ongelmat johtuvat viime vaalikaudella säädetystä rahoituslaista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.31 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia puheenvuorosta.

Tämä täydentävä hallituksen budjettiesitys ensi vuodelle on toki aikansa lapsi, ja arvostan suuresti, että Ukrainaa tuetaan ja Puolustusvoimien tarpeisiin kiinnitetään huomiota. Mutta Savo-Karjalan vaalipiirin kansanedustajana olen äärimmäisen huolissani valtakunnallisen Kuopion Pelastusopiston tilanteesta. Nyt annetaan Helsingin pelastusopistolle miljoona euroa rahaa. Tarkoittaako tämä nyt sitten sitä... Suomessa on vain yksi valtakunnallinen pelastusopisto, ja se on Kuopiossa. Se olisi paljon halvemmalla paikalla, siellä on valmius ottaa vaikka kuinka paljon oppilaita lisää sinne. Siitä on arvoisalla ministerillä aivan varmasti ollut puhetta myös sisäasiainministeriön virkamiesten kanssa. Mutta nyt ollaan tilanteessa, että itärajalta tulevana kansanedustajana olen äärimmäisen huolissani tilanteesta, koska tämä signaali, minkä nyt valtio tai maan hallitus antaa tuonne Kuopioon päin, on äärimmäisen huolestuttava. Siellä on valmius ottaa vaikka kuinka paljon oppilaita lisää, ja se pystytään tekemään pienellä määrärahalla. Nyt kehitetään Helsinkiä, koska nyt tämä valtakunnallinen puoli pitää hoitaa, ja se on aikoinaan siirretty Kuopioon. Toivon, arvoisa ministeri, että te otatte tämän vakavasti. Signaalinne Kuopioon päin on täysin väärä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koponen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2023 vp

14.32 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaisten lukutaitoon panostetaan hallitusohjelman mukaisesti siten, että täydentävässä talousarviossa on määräraha Lukulahja lapselle -hankkeeseen. Hanke on loistava keino lisätä lukemista vauvaperheissä ja erityisen tärkeä tässä ajassa, jossa lukutaito on heikentynyt ja lukemisen määrä vähentynyt merkittävästi.

Perusopetukseen ollaan myös tekemässä tärkeä satsaus nimenomaan perustaitoihin eli lukemiseen, laskemiseen ja kirjoittamiseen. Kajaanin edustaja Kettunen oli huolissaan maaseudun lapsista, ja tämä on myös maaseudun lapsille.

Puhemies! Itse metsästäjänä olen todella tyytyväinen hallitusohjelmaan, joka ymmärtää metsästyksen tärkeän roolin yhteiskunnassa. Mitä tulee nyt käsitellyssä olevaan talousarvioesityksen täydentämiseen, olen erityisen iloinen ampumaratojen ympäristölupahankkeen vajaan miljoonan euron jatkorahoituksesta. Tämä tukee riistatalouden edistämistä ja ampumaharrastusta muutenkin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

14.33 **Minja Koskela vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aikomukseni oli puhua täällä nyt av-tuotantokannustimesta, mutta en malta olla kommentoimatta edustaja Valkosen puheenvuoroa. Minusta on erikoista, että hallituspuolueen suulla puhutaan täällä kriisitietoisuudesta suhteessa velkaantumiseen, kun hallitus itse velkaantuu enemmän kuin Marinin hallitus velkaantui pahimman kriisivuoden jälkeen. [Oikealta: Seuraava!] Hallituksen passiivisuus on valinta, ja se liittyy veroasteen laskuun. Veroaste tulee ensi vuonna laskemaan kaksi ja puoli miljardia euroa, ja te ette tee tälle asialle mitään. Sen sijaan te annatte uusia veroaleja kaikkein rikkaimmille suomalaisille, ja tämä on hyvin hämmäntävää tässä kokonaisuudessa.

Velkaantuminen ei vähene, koska hallitus ei käytä niitä keinoja, joilla velkaantumista voitaisiin vähentää. Olisi suotavaa, että hallitus nyt pikkuhiljaa rupeaisi kiinnostumaan tästä tulopuolesta erityisesti, kun nämä rikkaille suunnatut veronalennukset tekevät tästä kokonaisuudesta erittäin epäoikeudenmukaisen. [Sebastian Tynkkysen välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Werning, olkaa hyvä.

14.34 **Paula Werning sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen tyytyväinen siihen, että maa- ja metsätalousministeriön osalta budjettia täydennettiin ja 4H-toiminnalle esitetään puolen miljoonan euron lisärahoitusta. Tämä on selvä korjausliike mahdollistaen järjestön toimintaedellytyksen edistää maaseudun elinvoimaisuutta ja vetovoimaisuutta. 4H tarjoaa monipuolista harrastustoimintaa, työllistää nuoria sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia yrittäjyyden kokeilemiseen.

Alkuperäinen leikkausuhka eli 20 prosentin leikkaus on onnistuttu isolta osin torjumaan, mutta vielä on tässä petrattavaa. 4H-toiminnan valtionapu kuluvalle vuodelle on ollut 4 105 000 euroa, ja rahoituksen osalta suunta on tismalleen oikea, mutta toivon tietenkin, että joululahjarahoista vielä muistetaan tätä Suomelle ja nuorille tärkeää yhdistystä, järjestöä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2023 vp

14.35 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mitä tulee nytten tähän kuntien valtionosuusasiaan — kiitos, että hallitus hoiti sen hyvin ja kompensoi — niin sehän juontuu tästä sote-rahoitusmallista, aivan oikein. Mutta tämän nyt toteutetun sote-rahoitusmallin perusrunko ja perusratkaisu ovat tismalleen, pääpiirteiltään, samanlaiset kuin mistä kokoomus ja perussuomalaiset olivat päättämässä yhdessä keskustan kanssa vuonna 2016 Sipilän hallituksessa, siis se perusidea, että tehdään menojen ja tulojen siirto toteutuneiden kustannusten perusteella [Sinuhe Wallinheimon välihuuto] valtionosuuksien kautta ja vähennetään saman verran, sama prosenttimäärä, kuntaverosta. Tämän perusratkaisun silloin perussuomalaiset ja kokoomus hyväksyivät. Nyt te puhutte ihan kuin ette olisi ikinä olleet koko asian kanssa missään tekemisissä.

Toisekseen toivon, että hallitus vielä arvioisi uudelleen näiden negatiivisten valtionosuuksien kuntien, jotka ovat pieniä ja muutenkin vaikeassa tilanteessa olevia kuntia, avustamista [Puhemies koputtaa] vielä enemmän. Sitä ei ole nyt tässä täydentävässäkään talousarviossa huomioitu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

14.36 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Elämme haasteellisia aikoja, mutta siitä huolimatta hallituksen täydentävässä esityksessä on myös iloisia uutisia, mikä ei välttämättä tässä kuulu, kun kuuntelee opposition ääntä.

Osana hallitusohjelmaan sisältyvää investointiohjelmaa ehdotetaan 22 miljoonan euron valtuutta pääradan kehittämisen hankkeeseen, eli Riihimäki—Tampere-välin kehittämisen suunnittelu on osa tätä. Tätä on odotettu kauan, eli kiitän hallitusta nyt siitä, että tämä vihdoin lähtee käyntiin. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle tulee liki kolmen miljoonan euron lisäys, muun muassa 4H-toiminnan valtionavustukseen ehdotetaan puolen miljoonan euron lisäystä. Ja vielä pari nostoa listalta: opintorahan huoltajakorotuksen nostoon ehdotetaan viisi miljoonaa euroa osana perhepakettia, ja vielä lisäksi yleisen asumistuen määrärahaa ehdotetaan tästä syystä korotettavaksi myöskin 76 miljoonalla eurolla. [Puhemies koputtaa]

Etä kaikki asiat eivät ole niin huonosti kuin välillä kuulee [Puhemies koputtaa] tässä salissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina, olkaa hyvä.

14.37 Anna-Kristiina Mikkonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tälle hallituksen täydentävälle talousarvioesitykselle voi antaa kiitosta Ukrainan tukemisesta ja presidentti Ahtisaaren muiston kunnioittamisesta.

Muutoin tämä esitys sisältää sikäli erikoisia piirteitä, että sotessa hyvinvointialueiden lakiin kirjattu erillisrahoitus ollaan poistamassa kokonaan hallitusohjelman mukaisesti muun muassa Lapista ja Etelä-Savosta, mutta tämä talousarvioesityshän sisältää Uudenmaan hyvinvointialueille kehittämishankkeeksi verhoiltua erillisrahoitusta. Savonlinnan ja Kemin sairaaloiden erillisrahoitus kuitenkin ollaan tämän saman hallituksen toimesta poistamassa. On irvokasta täällä kuunnella, miten hallituspuolueiden edustajat kertovatkin aluesairaaloiden merkityksestä, miten se nyt tunnustetaan.

Toivoisinkin arvon hallitukselta toimia koko Suomen sairaalaverkon ylläpitämiseksi ja suomalaisten hoidosta huolehtimiseksi hyvinvointialueiden riittävällä rahoituksella.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2023 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

14.39 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos, arvoisa valtiovarainministeri Purra! Tässä kamalassa taloustilanteessa olette johtanut hyvin tätä valtiontaloutta.

Suomen lasten lukutaito on heikentynyt, ja kirjoja luetaan aina vaan vähemmän. Siksi minua ilahduttaa erityisesti tässä talousarvioesityksessä löytyvä Lukulahja lapselle -hanke, jossa neuvola lahjoittaa kirjakassin jokaiselle syntyvälle lapselle. Vaikka kyseessä on todella pieni raha, on sen merkitys suurempi.

Kiitos myös 4H-toiminnan valtionavustuksen lisäyksistä ja riistatalouden edistämistä, metsästyksen todella tärkeä osa kulttuuria. Audiovisuaalisen alan tuotantokannustimeen löydettiin kaksi miljoonaa, ja se on hyvä näin. Kiitos erityisesti veteraaniperinteen vaalimisesta: emme saa koskaan unohtaa heidän perintöään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

14.40 **Tuomas Kettunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ihan ensimmäiseksi täytyy korjata: Edustaja Koponen mainitsi Kajaanin, joka on meidän maakuntakeskuksemme, pääkaupunki, mutta tulen Kuhmosta. Molemmat ovat kuntia ja kaupunkeja.

Olen siitä tyytyväinen, että nyt kuntien suuntaan ei tule näitä pelottavia uutisia, mitä oli tulossa, mutta kyllä, niin kuin edustaja Lohi sanoi, tämä on maksuaikajärjestely, mikä viittaa siihen, että kuntien suuntaan tulee tiukkoja aikoja. Onko tämä nyt aikapommi, joka johtaa siihen, että maaseudun lapset ovat vaarassa, jos kunnat joutuvat tekemään tiukkoja säästötoimenpiteitä ja esimerkiksi lähikouluja joudutaan tämän myötä laittamaan kiinni? Kysynkin valtiovarainministeriltä ja valtiovarainministeripuolue perussuomalaisilta: oletko te päästämässä tämän pommin räjähtämään tulevien vuosien aikana?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi, olkaa hyvä.

14.41 **Marko Kilpi kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuo av-tuotantokannustin on varsin toimiva työkalu, harvinaisen toimiva työkalu, kun sitä tarkastellaan. Käytännössähän se tarkoittaa sitä, että kun valtio laittaa yhden euron, se saa takaisin neljä euroa, ja itse asiassa ei tarvitse edes sitä yhtäkään euroa vielä laittaa, kun rupeaa jo rahaa tulemaan kassaan. Joten on äärimmäisen tärkeää, että tämä nyt on saatu turvattua, ja valtiovarainministerin kanssa tästä asiasta käytiinkin aika monta keskustelua tuossa syksyn aikana. Hienoa, että tämä on saatu.

Toisena asiana näistä monista asioista, mitä tässä täydentävässä on nyt korjattu, tuo 4H: Meidän pitää ihan oikeasti pystyä tarjoamaan matalan kynnyksen tervehenkistä harrastusmahdollisuutta lapsille ja nuorille, ja 4H on sitä. Tällä korjaavalla puolen miljoonan euron potilla pystytään nyt turvaamaan toimintaa, mutta vielä jää vähän vajaaksi, ja uskon, että sekin saadaan vielä kyllä kasaan tässä jossakin vaiheessa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

14.42 **Jussi Saramo vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Oppositiopuolueet ovat osoittaneet varjobudjeteilla, kuinka tämä oikeistohallituksen holtiton velkaa ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2023 vp

toimeentulotukimenoja lisäävä linja olisi korvattavissa, tietysti meidän erilaisista näkökulmistamme mutta ainakin kestävämmällä politiikalla niin taloudellisesti kuin muuten.

Mutta nyt me käsitellään — oliko se nyt sitten puoli promillea vai mitä tässä laskettiin — tätä lisätalousarviota. Nyt se kriisitietoisuus, minusta sen kuuluisi olla nyt jossain ihan muualla kuin siinä, leikataanko me valmiiksi köyhiltä vielä muutama euro lisää. Sitä kriisitietoisuutta, minkä edustaja Sarkkinen nosti tässä ylös, rakennusala kaipaa. Siellä asunTORAKENTAMISEN aloitukset ovat aivan nolliissa. Meillä hyvinvointialueet eivät voi investoida, kunnat eivät investoi huonona aikana. Nyt tarvittaisiin sitä vipurahaa, ja olisi pitänyt tehdä jo. Viime kesästä nähtiin, että se ala tulee romahtamaan. On hyvä, että pieniä muutoksia ensi vuodelle tehdään. [Puhemies koputtaa] Mutta nyt kannustan: olkaa nopeita, pelastakaa se ala täydeltä romahdukselta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

14.43 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan tässä aikaisempiin puheenvuoroihin. Edustaja Zyskowiec nosti esille tämän hyvinvointialueuudistuksen. Miksi vielä palaan siihen? Sen takia, että noin 15 vuotta tässä salissa kaikki puolueet olivat sitä mieltä, että Suomeen tarvitaan sosiaali- ja terveysuudistus. Viime kaudella onnistuimme sen viemään maaliin. Kysyin silloin valiokunnassa silloisilta oppositiopuolueilta kokoomukselta ja perussuomalaisilta, onko teillä olemassa joku oma malli, joka voitaisiin vastakkain panna hallituksen esityksen kanssa. Sain vastauksen: ei ole. Ja siksi teimme viimeisenä päivänä yksityiskohtaisia äänestyksiä noin 200. Mutta juuri tähän rahoituslain pykälään, josta nyt on kysymys, joka aiheuttaa jonkun mielestä ja varmaan meidän kaikkien mielestä ongelmia — ei kokoomus eivätkä perussuomalaiset esittäneet silloin viime kaudella mitään muutosta. Sen takia ei auta, ei teitä eikä meitä oppositiossa, se, että me katsomme vain peruutuspeilistä taaksepäin, vaan nyt pitää katsoa eteenpäin, rakentaa yhdessä tätä maata ja rakentaa sosiaali- ja terveyspalveluistakin sellaisia, että ne turvaavat kaikille suomalaisille palvelut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

14.44 Joakim Vigelius ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuulinko ihan oikeasti oikein sieltä salin vasemmalta laidalta, että edustaja Saramo syyttää tätä hallitusta käsiensä päällä istumisesta ja edustaja Koskela siinä vieressä sitten passiivisuudesta ja velkaantumisesta, siitä, miksei hallitus tee mitään? Haluaisin huomauttaa, että te istuitte viimeiset neljä vuotta hallituksessa tekemässä päätöksiä, ja siinä kohtaa, kun teidän hallituksenne aloitti, Suomi oli velkaantunut kymmenen vuotta yhtä soittoa, putkeen, velkaa velan päälle. Ja mitä te päätitte tehdä? [Pia Viitasen välihuuto] Te päätitte olla tekemättä mitään.

Teidän aikanne ei säästetty juuri mistään, mutta tämä hallitus päätti tehdä toisin. Tämä hallitus leikkaa [Pia Viitanen: Köyhiltä!] ensimmäisenä vuotenaan enemmän kuin teidän hallituksenne koko nelivuotiskautena. [Välihuutoja vasemmalta] Eikö ole melkoinen säävutus? Se on suunnanmuutos. Sanoisin, että se aiemman hallituksen toiminta on ollut käsiensä päällä istumista ja passiivisuutta. Tämä hallitus osoittaa aktiivisuutta [Puhemies koputtaa] ja pyrkii pelastamaan Suomen talouden.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2023 vp

14.46 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hauska kuulla, että tämä hallitus on päättänyt tehdä toisin, kun juuri äsken totesin, että te otatte enemmän velkaa kuin Marinin hallitus otti pahimman kriisivuoden jälkeen.

Mitä tulee näihin aiempien vuosien velkaantumisiin, niin Sipilän hallituksen aikana kunnat velkaantuivat — valtio vähemmän, mutta se velka siirtyi kunnille. Ei se velkaantuminen vähentynyt, se meni vain toiseen paikkaan.

Sitten se, mitä tulee tähän Marinin kauden velkaantumiseen: Siitä oli kyllä varsin laaja konsensus täällä. Me emme, edustaja Vigelius, olleet täällä silloin, mutta tiedämme molemmat siitä velan ottamisesta, mikä liittyi koronakriisiin ja Venäjän hyökkäyssotaan, että ne velat kuitattiin täällä yhdessä. [Aki Lindénin välihuuto — Ben Zyskowitz: Entäs se muualta säästäminen?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Piritta, olkaa hyvä.

14.46 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Täällä voisi tulla pikkasen semmoinen jakomielitautinenkin olo, kun välillä on niin, että ei ole tehty mitään, sitten toisinaan on tehty taas aivan väärä päätöksiä. Että kun jotenkin päästäisiin konsensukseen siitä, onko tehty mitään tai onko tehty väärä tai oikeita. Mutta jos katsottaisiin kuitenkin eteenpäin.

Tästä itse esityksestä: Olen erittäin iloinen siitä, että tuki Ukrainalle on tässä salissa yksimielinen. Maailmalta jo saamme lukea uutisia siitä, että tämä tuki on kyseenalaistettu joissakin maissa, ja onneksi näin ei tässä salissa ole.

Kiitän myös tästä 4H-yhdistykselle tulevasta tuesta, koska se mahdollistaa esimerkiksi omassa kotikunnassani yhtenä ainoana päivänä iltapäiväkerhotyyppisen kerhotoiminnan pienille lapsille, ja se on erittäin tärkeää.

Siitä pääsemmekin suoraan sitten siihen aiheeseen, että täällä on puhuttu paljon kuntien valtionosuuden pelastuspaketista tai kiitelty sitä, mutta kyseessähän on aidosti vain se, että maksuaikataulua on tälle asialle [Puhemies koputtaa] annettu. Kuinka kunnat voivat selvittää tulevista vuosista? [Eduskunnasta: Ei mitenkään!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sammallahti, olkaa hyvä.

14.48 Tere Sammallahti kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvon puhemies! Vastatakseni edustaja Saramolle tästä rakennusalan tilanteesta: Tilannehan on lopulta se, että viimeiset viisitoista vuotta rakennusala tottui lähes nollakorkojen aikaan ja itsessään se halpa raha paisutti asuntokuplaa, joka nyt on puhkeamassa. Yksityisellä rahalla rakennetuista asunnoista käytännössä romahtaa nyt 60—70 pinnaa pois verrattuna edelliseen vuoteen. Sitä ongelmaa ei korjata millään määrällä veronmaksajien rahaa, vaan kyse on markkinan korjausliikkeestä, ja se on vain nyt katsottava loppuun. Se, että me rahoitetaan ARAa tuhat asuntoa tai heitetään satoja miljoonia isojen rakennusliikkeitten taseisiin, ei tuo ainuttakaan euroa kuluttajille ostovoimaa lisää. Päinvastoin, niin kuin esimerkiksi edustaja Koskela vaatii, jos kokonaisveroastetta nostetaan, se vähentää kuluttajien mahdollisuutta ostaa asuntoja itselleen. [Hanna Sarkkinen: Entäs, mitäs jos pidettäisiin entisellään?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Saramo, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2023 vp

14.49 **Jussi Saramo vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kojamo — joka usein tässä salissa on nostettu esimerkiksi siitä, kuinka voidaan rahastaa sillä, että vuokrat ovat liian korkeita — teki nyt vähän huonon tuloksen juuri tämän takia, että asuntoja on ollut nyt vähän normaalia enemmän. Siellä todettiin, että ei hätää: kahden vuoden päästä meillä on asuntopula, ja te pahennatte sitä asuntopulaa, kun te leikkaatte ARasta. Ja on totta, että jos nyt rakennettaisiin ARA-tuotantoa, niin sehän ei ratkaisisi rakennusyhtiöiden myymättömien asuntojen ongelmaa. Tietenkään se ei sitä ratkaise, mutta se estää tulevan asuntopulan, ja se estäisi rakennusalan täyden romahtamisen. Sieltä kun kymmenentuhannet ihmiset ovat nyt jäämässä työttömiksi, rakennusmiehet, -naiset, niin he jättävät verot maksamatta, koska ei ole töitä, he rupeavat nauttimaan sosiaaliturvaa — joka ei kyllä todellakaan ole mikään nautinto —, he tulevat nostamaan kustannuksia, lisäämään velkaa. Tämä haittaa kaikkia, kaikki muutkin alat helposti menevät siinä perässä, [Puhemies koputtaa] joten nyt on viimeiset ajat tehdä sinne elvytyspaketti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savio, olkaa hyvä.

14.50 **Sami Savio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä täydentävässä talousarvioesityksessä on todellakin tehty toimenpiteitä, jotka ensi vuonna helpottavat kuntien taloustilannetta. On nostettu esiin tämä sote-uudistus, se on... En nyt halua ottaa enempää kantaa siihen, onko se miten epäonnistunut, mutta sitä varmaan vielä käsittelemme täällä tulevaisuudessa. Joka tapauksessa tämä kuntien rahoitus on vahvasti sidottu sote-uudistukseen.

Haluan kyllä antaa erityisen kiitoksen valtiovarainministeri Purralle siitä, että näin nopeasti tässä täydentävässä talousarvioesityksessä on estetty kuntatalouden joutuminen ahdinkoon. Tämä esitys on annettu 23. marraskuuta, monet kunnat olivat jo ehtineet hyväksyä budjettinsa valtuustoissa, ja tämä olisi tiennyt 192 miljoonan euron menetyksiä niille, ellei hallitus olisi tähän ehtinyt puuttua. On muistettava, että Verohallinto oli siirtänyt vasta marraskuun puolenvälin tienoilla valtiovarainministerille ministeriöön dataa, jonka perusteella [Puhemies koputtaa] nämä valtionosuuden pienennykset oli saatu selville, ja hallitus reagoi alle viikossa tämän jälkeen tähän tilanteeseen — erityiskiitos siitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Hanna, olkaa hyvä.

14.51 **Hanna Räsänen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itä-Suomesta tulevana kansanedustajana ja hallintovaliokunnan jäsenenä olen huolissani tästä meidän sisäisen turvallisuutemme tilanteesta. Hallituksen täydentävä budjettiesitys ei pidä sisällään lisärahaa välineistetyn maahanmuuton tilanteeseen. Siellä ei tullut tarpeeksi rahaa Rajalle, lisärahoitusta ei ollenkaan, ei tullut rahoitusta poliisille, ei Maahanmuuttovirastolle eikä vastaanottokeskuksille.

Tämän lisäksi olen huolissani Kuopion Pelastusopiston tilanteesta. Kuten olette kuulleet täällä salissa jo useita puheenvuoroja meiltä Itä-Suomen edustajilta, niin tämä valtakunnallinen pelastusalan kouluttaja, Kuopion Pelastusopisto, on vuosia pitänyt esillä sitä, että sinne saadaan hakijoita vaikka kuinka paljon ja siellä on tarve ja mahdollisuus kouluttaa lisää pelastusalan ammattilaisia mutta sieltä puuttuu rahoitusta. Ja nytkin aivan viime metreille asti siellä odotettiin ja toivottiin, josko tästä salista tulisi nyt näinä päivinä sitä lisärahoitusta, mutta sitä ei näytä tulevan. Valtion budjetilla tätä ei voi kyllä perustella, kos-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2023 vp

ka täällä Helsingissä kouluttaminen on lähes tuplasti kalliimpaa kuin siellä Kuopiossa kouluttaminen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

14.53 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliittinen kulttuuri kai vaatii sitä, että vaikka on puolesta promillesta kysymys valtion budjetissa, niin pitää hirveästi haukkua tai hirveästi kehua. Nyt en omassa puheenvuorossani aio tehdä kumpakaan vaan kertaan vielä kerran, mistä on kysymys tässä kuntien ja hyvinvointialueiden rahoituksessa.

Vuoden 22 kuntien verotulot jäivät ennakkoarviota pienemmiksi. Silloin kunnat vastasivat itse sosiaali- ja terveystalouksista ja muista peruspalveluista. Jos meillä ei olisi tehty sote-uudistusta, kunnat olisivat joutuneet itse tämän pienennyksen arvioimaan ja katsomaan, millä tavalla ne sitten kohdentavat ne määrärahavähennykset näille kahdelle alalle. Mutta kun vuodenvaihteessa 22—23 teimme tämän uudistuksen ja sote-palvelut siirtyivät kokonaan valtion rahoitettavaksi, niin joudumme siirtämään sen vuonna 22 kunnissa olleen jaon sote-palveluihin ja peruspalveluihin, sen todellisen toteutuman, nyt tähän uuteen tilanteeseen, mistä seuraa sitten se, että se kohdistuu enemmän kuntien peruspalveluihin. Tosin on mielenkiintoista, että täällä täydentävässä esityksessä [Puhemies koputtaa] kuitenkin vähennetään itse asiassa hyvinvointialueiden rahoitusta 39 miljoonaa euroa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Andersson, Otto, varsågod.

14.54 **Otto Andersson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Vasemmistoliiton vaihtoehdosta oli puhe, ja pitää kollega, ystävä Saramoa onnitella siitä, että olette ollut johdonmukaisia: uusia veroja ja korkeampia veroja, se on teidän ratkaisunne. Mutta tuskin Suomea saadaan talouskasvun tielle sitä kautta.

Aiemmin oli keskustelua pelastuskoulutuksesta. Itse toivoisin sen osalta, että emme tässä salissa turhaan loisi vastakkainasettelua Helsingin ja Kuopion välille. Suomen kokoisessa maassa on tarvetta ja tilaa kahdelle koulutukselle näin tärkeällä alalla, ja haluan kiittää hallitusta siitä linjasta, mikä on valittu.

Det är alltså viktigt att trygga räddningsutbildningen såväl i Kuopio som i Helsingfors och med tanke på den svenskspråkiga utbildningen är det jätteviktigt att också Helsingforsutbildningen utvecklas. Tack för det till regeringen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministerin aikataulujen vuoksi myönnän hänelle nyt viiden minuutin puheenvuoron. — Olkaa hyvä.

14.55 **Valtiovarainministeri Riikka Purra:** Kiitoksia, herra puhemies! Näistä kunta-VOSeista ja sote-uudistuksen rahoituslaista on ollut paljon puhetta, ja hyvä niin. Todellakin tämä sote-rahoituslaki on tehty siinä ajatuksessa, että tämä uudistus tehdään ikään kuin kustannusneutraalisti hyvinvointialueiden ja kuntien välillä. Ja kun sitten tämä verotuottoarvio muuttui ennakoidusta ja nyt sitä halutaan kompensoida, se tarkoittaa juuri sitä, että valtio kustantaa näitä rahoja kuntapuolelle, jolloin se alkuperäinen ajatushan ei toteudu. Tosiaan tässä täydentävässä kompensoimme tämän ensi vuoden osalta ja sitten olemme so-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2023 vp

pineet jaksottamisesta seuraaville vuosille. Mutta kuten hallitus on jo aiemmin tiedottanut, me haemme tähän muitakin ratkaisuja, joskin tässä valtiovarainministerinä haluan korostaa sitä, että mikäli ja kun näitä edelleen kompensoidaan tulevina vuosina, lisäsäästöjen pitää löytyä kehyksien sisältä. Se tarkoittaa sitä, että me säästämme sitten jostakin muualta, mikäli me kompensoimme laskennan muutoksen aiheuttamat kulut kunnille. Ja nyt, kun oppositioltakin on vaihtoehtobudjetteja tulossa, toivon, että niissäkin te olette jo pohtineet tätä asiaa, koska olette samaa mieltä siitä, että kompensatio on oleellista, ja seuraaville vuosille puhutaan useista sadoista miljoonista. Toivottavasti te olette ottaneet nämä myös itse näissä esityksissänne huomioon.

Sen sijaan ajatusta siitä, että aina lisätään rahaa sille puolelle rajaa, kumpi nyt sattuu olemaan suuremmassa laskennallisessa alijäämätilanteessa, itse en allekirjoita. Mutta joka tapauksessa tähän haetaan ratkaisua. Tällä hetkellä tilanne on se, että kunnat ovat ylijäämäisiä ja valtio on alijäämäinen. Kun puhutaan julkisesta sektorista kokonaisuudessaan, meidän pitää tätä kokonaisuutta kyetä tarkastelemaan.

No, täällä tuli jonkin verran kritiikkiä, kuten on aiemminkin tullut, myös valtiovarainministeriötä kohtaan ja sitä kohtaan, että tämä laskenta saatiin päätökseen vasta nyt. Mutta tosiaan tätä sote-siirtolaskelmaa on päivitetty kuluvana vuonna keväällä VM:n veroennustetta käyttäen. Lisäksi sitä on päivitetty syksyllä 23 ottaen huomioon tämä VM:n ennuste keväältä, jossa on huomioitu tasokorotus Verohallinnon verotuksen ennakkotiedon mukaan. Lopullinen laskelma perustuu vuoden 22 valmistuneen verotuksen mukaiseen maksuun pantuun kunnallisveroon. Toisin kuin esimerkiksi Kuntaliitosta ja valitettavasti jostakin opposition suunnalta on viestitetty, kyse ei ole siitä, että valtiovarainministeriössä jotkut virkamiehet ovat tehneet virheitä, puhumattakaan siitä, että virheitä oltaisiin tehty poliittisella tasolla. Valtiovarainministeriö on tehnyt parhaansa, mutta ennusteet eivät vain aina osu kohdilleen. Tätä haluan teille korostaa.

Puhemies! Rajatilanteesta oli huomioita. Todellakin, mikäli jatkuu kauan tällainen tilanne, jossa raja-asemia pidetään suljettuna ja Rajavartiolaitos on siellä valmiudessa, sillä on ehdottomasti resursseja lisäävä vaikutus. Hallitus lähtee siitä, että tämä ilmiö kyetään estämään, jolloin lisätarpeita esimerkiksi vastaanottoon tai muihin maahanmuuton kustannuksiin ei synny. Mutta me varmasti huolehdimme siitä, että me kykenemme pitämään tämän tilanteen kunnossa.

Suhdanteista: Kyllä, valitettavasti näyttää siltä, että valtiovarainministeriön aiempi ennuste oli liian optimistinen. Ennen joulua on tulossa seuraava. Valitettavasti siltä näyttää, että tästä suhdannelaskusta tulee pidempi ja syvempi kuin on aiemmin ennakoitu.

Puhemies! Kuten puheenvuorossani sanoin, hallitus huolehtii sekä Kuopion että Helsingin pelastajakoulutuksesta, ja me olemme jo aiemmassa varsinaisessa budjetissa tähän esittäneet määrärahoja. En lainkaan näe, että nämä kaksi kaupunkia kilpailevat keskenään tai että kyseessä on aluepoliittinen päätös, vaan kyllä näen, että tämänkokoisessa maassa tällaisen pelastajatarpeen ja -pulan vallitessa me todellakin tarvitsemme nämä kaksi kaupunkia kouluttamaan ammattilaisia.

Puhemies! Vielä lopuksi täytyy sanoa, että huumoria on tuolla salissakin, kun vasemmistoliitosta kerrotaan, että hallituksella on holtitonta velkapolitiikkaa ja se velkaantuu holtittomasti, kuten edustaja Saramo totesi. Te sanotte, että tämä 124 miljoonaa, jonka tämä täydentävä esitys laskee nettolainanottoa, on pieni summa, mutta te olette siitä asti, kun hallitus on nimitetty, itkeneet 60 miljoonan veronalennuksista tai 25 miljoonan olutverosta. Miten tämä 125 miljoonaa nyt on teille vähäpätöinen? Haluan huomauttaa, että me

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2023 vp

teemme 800 miljoonan säästöt vain ensi vuonna. Ja uskokaa tai älkää, lisääkin pesee. [Jussi Saramo: Ja vielä enemmän veronalennuksia?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Garedew, olkaa hyvä.

15.01 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Reilu viikko sitten kuntasektori sai kokea todellisen järkytyksen saadessaan ilmoituksen valtionosuuksien lisävähennyksistä. Vähennystarve poikkesi huomattavasti ennusteista, eikä kunnilla ollut enää tässä vaiheessa tietenkään mahdollisuutta huomioida niitä omissa talousarvioissaan. Hallitus reagoi tähän yllättävään tilanteeseen välittömästi ja lupasi jaksottaa vähennykset vuosille 2025—2027.

Mutta mistä tämä johtui? Tämä vähennysilmoitus tuli vuoden 2022 verotuksen valmistumisen vuoksi, mutta se johtui suoraan Marinin hallituksen valmistelemasta sote-uudistuksen rahoituslaista [Oikealta: Näin se meni!] sekä vuonna 2022 voimassa olleista verolaeista. Kyse ei siis missään tapauksessa ole siitä, että Orpon hallitus tai valtiovarainministeriö olisi yllättäen päättänyt leikkauksista tai halunnut kurittaa kuntia. Kyseessä on jälleen yksi edellisen hallituksen päätös, jonka seurauksista me nyt maksamme hintaa.

Tänään käsitellyssä oleva vuoden 2024 täydentävä talousarvioesitys sekä valtionosuuksia koskeva hallituksen esitys korjaavat tämän ikävän tilanteen seurauksia. Hallitus tulee niiden kautta varmistamaan, että kunnat selviävät lakisääteisten palveluiden järjestämistä vastuusta. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen järjestäminen ei saa kärsiä tämän vuoksi. Niistä huolehtiminen on kuntien tärkein tehtävä. Tämä tulisi nyt muistaa, kun kunnissa suunnitellaan säästökohteita. Säästöt tulisi kohdistaa toissijaisiin asioihin, ei niihin, joissa kärsijöiksi joutuvat lapset ja nuoret.

Käytännössä hallitus siis esittää, että vuotta 23 koskeva jälkikäteinen valtionosuusvähen-
nys siirrettäisiin myöhemmäksi, vuosille 25—27. Normaalin kahden vuoden sijaan se siis jaksotettaisiin kolmelle vuodelle. Lisäksi vuodelle 2024 valtionosuuteen tehtäisiin määräaikainen, yhteensä 192 miljoonan euron, lisäys. Vastaavasti näitä valtionosuuksia tultaisiin vuosina 2025—2027 vähentämään 64 miljoonaa per vuosi. Muutoksen vaikutus kuntatalouteen on kokonaisuutena neutraali. Lisäyksen ja vähennyksen yhteissumma säilyy siinä kehyksessä samana.

Tämän hallituksen esityksen lisäksi hallitus on luvannut alkaa heti etsiä pidemmän aikavälin ratkaisuja kuntien tilanteen helpottamiseksi. Jo ennen tätä kaameaa tilannetta hallitus on ollut tietoinen siitä, että sote- ja TE-uudistusten jälkeen myös kuntien rahoitusta ja valtionosuusjärjestelmää on katsottava uusin silmin. Tämä on jo hallitusohjelmaan kirjattu, ja näitä koskevaan kokonaisuudistukseen on suuri tarve.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoite on elinvoimainen Suomi. Kuntien kasvu, investointikyky, tasapainoinen talous sekä kyky järjestää laadukasta varhaiskasvatusta ja perusopetusta ovat olennainen osa sitä. Siksi hallitus seuraa kuntien tilannetta tarkasti monesta eri näkökulmasta, valmistelee tarpeelliset uudistukset huolella ja myös kompensoi mahdollisten uusien velvoitteiden kustannukset kunnille. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.05.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2023 vp

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.51.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Aittakumpu on poissa. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

19.51 Vesa Kallio kesk: Arvoisa puhemies! Neljä poimintaa pääministeri Orpon hallitusohjelmasta: ”Säädetään kansallisesta sairaaloiden ja päivystysten kokonaisuudesta ottaen huomioon pitkät etäisyydet ja kielelliset oikeudet.” ”Hoitoon ja palveluihin pääsyä on nopeutettava ja ihmisten palvelutarpeisiin on pystyttävä vastaamaan kokonaisvaltaisesti.” ”Porvoon ja Raaseporin sairaaloiden yhteyteen perustetaan verkostomaiset osaamiskeskittymät, jotka keskittyvät tukemaan ja kehittämään kielellisten oikeuksien toteutumista sosiaali- ja terveydenhuollossa.” ”Hallituksen tavoitteena on varmistaa, että hyvinvointialueet onnistuvat tehtävässään ja kykenevät tarjoamaan väestön tarvitsemat sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen palvelut.”

Arvoisa puhemies! Edellinen eduskunta edellytti, että hallitus turvaa Kemian ja Savonlinnan sairaaloiden riittävän palvelutason ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin sen varmistamiseksi. Pääministeri Orpon hallituksen ohjelman mukaan hyvinvointialueet rahoittavat sairaaloiden ja päivystysten toiminnan yleiskatteellisesta rahoituksesta ilman erilliskorvausta. Suomeksi sanottuna tämä tarkoittaa, että hallitus peruu edellisen eduskunnan tekemän päätöksen.

Keskussairaالاتasoisen yksikön ja ympärivuorokautisen yhteispäivystyksen ylläpitämiseen Kemian ja Savonlinnan sairaaloissa on selkeät perusteet. Nämä perusteet ovat myös kytkettävissä täysin aukottomasti alussa siteerattuihin hallitusohjelman kohtiin: pitkät etäisyydet, hoitopääsyn nopeus, kokonaisvaltainen palvelutarpeisiin vastaaminen sekä palveluiden saatavuuden ja jatkuvuuden vahvistaminen. Kaikki nämä toteutuvat vain ja ainoastaan, mikäli hallitus noudattaa eduskunnan aiemmin tekemää päätöstä. Ympärivuorokautisesti päivystävien sairaaloiden sijainnilla ja määrällä on vaikutuksia erikoissairaanhoidon ja hyvinvointialueiden lisäksi koko yhteiskunnan toimintaan ja talouteen. Kyse on myös yhteiskunnan valmius- ja varautumistasosta. Erityisesti valmius ja varautuminen koskevat Etelä-Savoa, joka on yksi itäisen Suomen maakunta, maakuntia, joihin Venäjän toimien vaikutus on kohdentunut ja tulee kohdentumaan erityisen voimakkaana.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueiden rahoituksessa ei oteta huomioon kahden aieman sairaanhoitopiirin laajuisia alueita rahoitukseen vaikuttavana tekijänä. Hyvinvointialueelle siirtyneet sairaanhoitopiirit ja niiden ylläpitämä sairaalaverkko on rakennettu väestön tarpeita vastaavaksi, ja toiminta siirtyy sellaisenaan hyvinvointialueille. Tämä rasittaa kahden sairaanhoitopiirin hyvinvointialueita merkittävästi enemmän kuin muita hyvinvointialueita. Voimassa olevan lainsäädännön mahdollistama erillisrahoitus Lapin ja Etelä-Savon hyvinvointialueille on välttämätöntä, kunnes rahoituksen perusteita arvioidaan uudelleen. Etelä-Savon ja Lapin hyvinvointialueet ovat voineet tehdä suunnitelmia valtiotavallan aiemmin tekemän linjauksen perusteella. Hallitusohjelman linjaukset erillisrahoituksen päättymisestä asettavat nämä kaksi hyvinvointialuetta heti toiminnan alussa kohtuuttomaan tilanteeseen verrattuna muihin hyvinvointialueisiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2023 vp

Arvoisa puhemies! On selvää, että hallitusohjelmaneuvotteluissa jokainen hallituspuolue on ajanut tiukasti itselleen tärkeitä asioita ohjelmalla toteutettaviksi. Tästä hyvinä esimerkkeinä ovat kirjaukset Porvoon ja Raaseporin sairaaloista sekä kielellisten oikeuksien toteutumisesta sosiaali- ja terveystaloudissa. Nyt käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä vuoden 2024 talousarvioesityksen täydentämiseksi onkin miljoonan euron kohdentaminen Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueiden ruotsinkielisten palveluiden määräaikaiselle kehittämishankkeelle. Minulla ei ole tarvetta kyseenalaistaa tämän hankkeen tärkeyttä tai tarpeellisuutta. Sen sijaan on mitä suurimmassa määrin ihmeteltävää sitä, miksi hallitus haluaa vaarantaa Kemin ja Savonlinnan sairaaloiden toimintakyvyn. Eivätkö vastaavat hallitusohjelman kirjaukset palveluiden kokonaisvaltaisesta ja yhdenvertaisesta saatavuudesta ja saavutettavuudesta sekä hyvinvointialueiden tehtävissä onnistumisesta kosketa eteläsavolaisia ja lappilaisia yhtä lailla kuin uusmaalaisia?

Arvoisa puhemies! Sote-uudistuksessa on kyse perusterveydenhuollon uudistamisesta. Nyt hallitus on muuttamassa sitä erikoissairaanhoidon rahoitusjärjestelmäksi perusterveydenhoidon kustannuksella. Perusterveydenhoidon tuottaminen on merkittävästi kustannustehokkaampaa kuin erikoissairaanhoidon. Mitä kauemmaksi perusterveydenhoito viedään ihmisistä, sitä enemmän potilaita ajautuu erikoissairaanhoidon piiriin ja sitä kalliimmaksi heidän hoitamisensa tulee. Erikoissairaanhoidon kalleuden voi mitata euroissa, mutta paljon kovempi hinta on se inhimillinen kustannus, mikä syntyy hoitoonpääsyn viivästymisestä yksittäisille ihmisille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen poissa, edustaja Honkonen poissa, edustaja Kilpi poissa, edustaja Siponen poissa, edustaja Hoskonen poissa, edustaja Tynkkynen, Sebastian, poissa. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

19.56 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Aiemmin päivällä käyty debatti oli kerrassaan kummallista kuultavaa. Vaadittiin isoon ääneen esimerkiksi lisätukea valtiolta syösykierteessä olevalle rakennusallalle mutta samaan aikaan erityisesti vasemmalta haukuttiin valtion ottavan liikaa velkaa.

Vasemmalta myös kerrottiin kuntien ja kaupunkien lyövän jarrut investoinneille. Huomauttaisin, että esimerkiksi Oulun kaupunki kyllä investoi. Ottakaa ihmeessä siis muualakin mallia pohjoisesta. Siellähän kansanedustajat kuitenkin valtuustoissa usein istuvat. Jokaisessa kunnassa ja kaupungissa on varmasti tärkeitä, välttämättömiä ja kasvua luovia investointeja, joita kannattaa juuri nyt viedä eteenpäin. Investointien täysjarrutus on poliittinen päätös, jota ei ole pakko tehdä, ja jos tehdäänkin, niin hallitusta on siitä aivan turha syyttää.

Siten palaisin tähän opposition mainitsemaan mustaan perjantaihin, jolla viitattiin valtionosuuksiin liittyvään erittäin ikävään perjantaiseen yllätykseen. Näitä mustia perjantaita on kuitenkin valitettavasti edessä harva se viikko edellisen hallituksen jäljiltä. Onneksi tällä hallituksella on varsin oivallinen kyky korjata asioita tavalla tai toisella.

Nostan talousarviota täydentävästä esityksestä nyt yhden merkittävän elementin, joka on rahallisesti pienehkö satsaus mutta jolla on iso merkitys maanpuolustuksellisesta näkökulmasta ja joka on tärkeä reserviläisten lisäksi metsästäjille ja ampumaurheilijoille. Eli kyse on tästä ampumaratojen ympäristölupahankkeesta, jonka tavoitteena on luvittaa ampumaratoja ympäri Suomen, ja se saa nyt tarpeellista jatkoa. Rahoitus oli edellisen hallituksen päätöksillä päättymässä, tai itse asiassa ymmärtääkseni se päättyi jo kesäkuussa,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2023 vp

mutta rahoitus saatiin loppuvuodeksi turvattua toista kautta. Hyvä niin, ampumaratojen eteen aloitettu hyvä työ kun oli vaarassa valua hukkaan. Jälleen yksi virhe, joka on nyt ihan oikein korjattu, ja ensi vuosi on turvattu, kiitos siitä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Strandman, poissa. — Edustaja Kallio.

19.59 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveystalouden siirryttyä kunnilta hyvinvointialueille useat kunnat joutuvat maksamaan valtiolle negatiivisia valtionosuuksia. Marraskuussa päivitettyjen laskelmien jälkeen ensi vuonna olisi jopa 15 kuntaa, joilla valtionosuus on negatiivinen. Vielä elokuun lopulla tuo kuntajoukko oli 10 kuntaa.

Negatiivinen valtionosuus tarkoittaa, että kyseessä olevat kunnat maksavat valtiolle takaisin valtionosuuksia, joita valtio on antanut kunnille kuntalaisten tarvitsemien, valtion määrittämien lakisääteisten tehtävien toteuttamiseksi. Mistä nämä valtiolle maksettavat rahat on kunnissa mahdollista löytää? Käytännössä suurimmassa osaa negatiivisten valtionosuuksien kuntia ainoa keino on pistää käsi kuntalaisten taskuun ja kerätä enemmän veroja. Suomessa on tämän tilanteen myötä kahdenlaisia kuntia: niitä, jotka saavat valtion rahoitusta valtion määrittämiin lakisääteisiin tehtäviin, ja niitä, jotka maksavat valtiolle näiden tehtävien toteuttamisesta.

Arvoisa puhemies! Valtio laskuttaa kuntia negatiivisista valtionosuuksista. Käytännössä tällä laskuttamisella valtio estää kuntia toteuttamasta niitä tehtäviä, joihin se niitä velvoittaa. Hallitusohjelmassa todetaan, että ”kunnille turvataan keskeinen rooli suomalaisessa yhteiskunnassa ja julkisessa hallinnossa”. Edelleen ohjelmassa todetaan, että ”on tärkeää, että koko Suomi pysyy elinvoimaisena ja kuntien ja kaupunkien rooli kasvun mahdollistajana tunnistetaan”. Hallituksen mukaan jokaisen kunnan on pystyttävä tarjoamaan perustuslain mukaisesti peruspalvelut erityisesti sivistyspalveluissa ja että kunnilla on myös edelleen avainmerkitys elinkeinopolitiikan, ympäristön, asumisen ja maankäytön kysymyksissä. Suoraan negatiivisiin valtionosuuksiin liittyvä kirjaus hallitusohjelmassa on seuraava: ”Arvioidaan mahdollisuutta tehdä valtionosuusjärjestelmään määräaikainen korjaus niin, että minkään kunnan valtionosuuksien maksatus ei ole negatiivinen.” Kaikista näistä kirjauksista huolimatta hallitukselta ei ole tulossa asiaan korjausta, mikä auttaisi kyseessä olevia kuntia.

Arvoisa puhemies! Tästä asiasta tehtyihin kirjallisiin kysymyksiin saatu vastaus on ollut tyly: kaikki on hyvin, kun kukaan ei ole rikkonut lakia. Sama tyly ja suorastaan hyytävän kylmä ja kolkko linja on kuultu valtiovarainministeriön virkakunnalta. Hallituksen ja vastuuministerin on pakko pystyä parempaan. Vaikka kuinka tämä tilanne näyttäytyy tälle hallitukselle herkulliselta mahdollisuudelta muuttaa Suomen kuntakarttaa, ei se pääse eroon vastuustaan kansalaisia kohtaan. Lakisääteiset tehtävät on hoidettava, eikä siinä voi paeta lainsäädännön selän taakse.

Asia on mahdollista ratkaista. Ratkaisu löytyy keskustan vaihtoehtobudjetista. Jos valtiovarainministeriössä lukutaito ei riitä, niin siihen saa varmasti apua opetus- ja kulttuuriministeriöstä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2023 vp

20.02 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puheenjohtaja! Kiitos edustaja Simulalle, että hän jäi — kun tässä sanoin, että yritän vastata hänen puheenvuoronsa alkusaan, jossa oli sellaista yleistä pohdintaa, että miten täältä salin vasemmalta laidalta voidaan aidosti olla huolissaan tästä velan kasvusta, kun sitten kuitenkin kritisoidaan hallituksen tiettyjä leikkauksia. No, minä vastaan tähän omalla tavallani.

Kysymyshän on siitä, että ihan oikeasti nämä puolueet, jotka nyt muodostavat hallituksen rungon, pitivät ennen vaaleja hyvin voimakkaasti esillä tätä velan kasvua, joka onkin ollut viime vuosina erittäin voimakas, ja täällä ollaan usein kuultu myös vaikkapa aiemman perussuomalaisen eduskuntaryhmän puheenjohtajan, Tavion, suusta, miten hän on sanonut, että noin kahdeksan miljardia siitä velan kasvusta johtui muusta kuin koronakriisistä ja Venäjän hyökkäyksestä Ukrainaan, mutta se muu sitten olikin yli 30 miljardia, mikä johtui näistä asioista.

Kyllä me olemme huolissamme tästä taloudellisesta tilanteesta. Sanoisin itse näin siitä kymmenen miljardin alijäämästä, joka Suomella nyt on, onko se sitten kahdeksassa vuodessa kurottavissa umpeen vai tarvitaanko siinä kymmenen vuotta, mutta se käytännössä tarkoittaisi, että jos edetään esimerkiksi miljardin vuosivauhtia, niin silloin pitää tietysti pystyä pitämään menojen kasvuvauhti hyvin matalana ja jopa tekemään joitakin leikkauksia ja sitten huolehtimaan toisaalta tuloista. Tuloja saadaan tietysti veroasteen kautta, mutta kaikkein parasta olisi tietenkin saada aikaiseksi kasvua, jolloin veroastetta sinänsä ei tarvitsisi nostaa ja tulot tulisivat sen kasvun kautta ja sieltä.

Me olemme huolissamme nyt erityisesti siitä, että eihän hallituksen toimenpiteillä tämä velan määrä ole kuitenkaan alenemassa ja se menosopeutus kohdistuu hyvin yksipuolisesti kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin ihmisiin. Eli kyllä pitäisi olla laajempi tarkastelu tässä menojen käsittelyssä, ja sitten siellä on unohdettu käytännössä se tulojen kerääminen kokonaan. No, tämä on tietysti täällä jo aikaisemmin todettu muutamia kertoja.

Vielä ihan lyhyesti toteaisin, että edustaja Kallion puheenvuoro, se aikaisempi — ei tässä toisessakaan mitään vikaa ollut — joka käsitteli terveydenhuoltoa, oli aivan erinomainen.

Sitten tästä kuntatalouden mustasta perjantaista: Kuten siinä debattikeskustelussa totesin, pääsyyhän siihen oli se, että veroja ei kertynyt vuodelta 22 kuntasektorilla niin paljon kuin oli ennakkoon arvioitu. Se, ketä siitä sitten syytetään, on tietysti oman keskustelunsa aihe. Kun verotulot ja valtionosuudet täytyi nimenomaan vuoden 22 eli kuntien aikana oleiden sote-palveluiden ja peruspalveluiden välillä jakaa oikeassa suhteessa niiden kustannusosuuksien mukaan, niin siitä sitten seurasi tämä, mikä tässä seurasi. Sinänsä se ei siis johtunut tästä sote-uudistuksesta, vaikka sillä tietysti oli tähän vaikutuksensa. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Siponen.

20.05 **Markku Siponen kesk:** Kiitos. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Haluan itsekini aluksi vähän kommentoida tätä edustaja Simulan puheenvuoroa tähän velkaan liittyen. Kyllähän on tietenkin mielenkiintoista kuunnella näitä puheenvuoroja, kun he ennen vaaleja lupasivat, että velkaantuminen loppuu, ja ensi vuonna otetaan velkaa vielä paljon enemmän kuin tänä vuonna ja 50 miljardia neljän vuoden aikana. Tietenkin on helppo syyttää korkojen nousua, mutta siitähän ei selity kuin puolet esimerkiksi ensi vuoden osalta. Ymmärrän, että tätä on tietysti tosi vaikea nyt niellä, kun ollaan ennen vaaleja luvattu, että nyt se velkaantuminen loppuu, ja se vaan kasvaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2023 vp

Mutta haluaisin vielä nostaa yhden asian liittyen tähän talousarvion täydentämisesitykseen, ja se liittyy näihin pelastajiin ja Suomessa olevaan pelastajapulaan.

Tilannehan on se, että meillä on Kuopiossa valtakunnallinen pelastusopisto, ja tiedossa on, että noin neljä ja puoli miljoonaa euroa olisi tarvittu rahaa nyt vuosittain lisää, että pystytään taklaamaan tämä valtakunnallinen pelastajapula. Nyt Kuopiolle myönnettiin kaksi ja puoli miljoonaa euroa, mutta mihinkäs ne kaksi miljoonaa sitten menivät? No, ne tulivat tänne Helsinkiin. Sitä täytyy kyllä hämmästellä tässä tilanteessa, kun on aiemmin päätetty, että meillä on yksi valtakunnallinen pelastusopisto tässä valtakunnassa, Kuopiossa, ja sitten hallitus lähtee Helsingin kaupungin koulua rahoittamaan valtion pussista. Ja se, mikä tässä erityisesti hämmästyttää: kun kaikilla on tiedossa tämä koulutuksen tehokkuus, siihen käytettävä rahamäärä, ja Kuopiossa pystytään samalla rahalla kouluttamaan huomattavasti paljon enemmän pelastajia, niin täytyy kyllä ihmetellä tätä hallituksen ratkaisua erityisesti tässä tilanteessa. Se tiedetään, että pelastajapula on meillä kaikkialla Suomessa tällä hetkellä. Kun sitä ei ole erityisen paljon sen enempää Etelä-, Itä- kuin Länsi-Suomessaakaan, niin millä siihen pystytään kaikista tehokkaimmin vastaamaan? Sillä, että nämä määrärahat käytetään mahdollisimman tehokkaasti, ja ne ovat todistetusti tehokkaimmin käytössä, kun ne käytetään siihen Kuopion valtakunnalliseen pelastusopistoon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Simula.

20.08 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Tämä tuntuu olevan sellaista keskustan siltarumpupolitiikkaa, että keskitetään vaan kaikki Kuopioon ja jätetään Helsinki huomiotta, kun Helsingissä ei juuri keskustalaisia ole. Tämä taitaa olla se syy, miksi te sinne Kuopioon haluatte tämän pelastusoppilaitoksen pelkästään keskittää. Me hallituksessa ajatteleme koko Suomen etua, ja kyllä se etu on, että nämä kaksi paikkaa ovat kummatkin toiminnassa.

Kiitan edustaja Lindénia vastauksista ja totean, että on varsin hellyyttävää, että myös salin vasen laita huolehtii viimein osaltaan valtionvelasta, ainakin puheenvuoroissa, sekä samaan aikaan hallituspuolueita äänestäneiden suomalaisten kuluttajansuojasta. Me lupasimme kääntää velkalaivan, ja sen me myös teemme. Vasemmistohallitus keskusta aisan kannattajanaan olisi sen upottanut.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Siponen.

20.09 Markku Siponen kesk: Kiitos. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Vaikka kuinka tässä edustaja Simula yrittää väittää, että velkaantuminen käännetään, velkaantuminen lopetetaan, niin kaikki luvut näyttävät täysin toista. Suomi ottaa perussuomalaisen valtiovarainministerin johdolla ensi vuonna velkaa entistä enemmän — ja kuten toin esille, korot selittävät siitä vain osan —, jopa 50 miljardia tulevan neljän vuoden aikana. Kyllä tämä on täysin eriskummallinen asia niiden puheiden jälkeen, mitä ennen vaaleja ihmisille uskoteltiin.

Sen, puhutaanko nyt laivasta vai sukellusveneestä, voi jokainen itse määritellä, mutta luvut kertovat, että tältä osin hallitus on tässä alkutaipaleella selvästi epäonnistunut. Ja yksi asia, mistä se johtuu, on tietysti tämä erikoisuus, että perussuomalaisten johdolla halutaan sitten näitä veronalennuksia jakaa esimerkiksi kaikista suurituloisimmille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2023 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

20.11 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Vielä tähän keskusteluun päätin osallistua sillä, että tässä joku aika sitten luin Mauno Koivistosta kertovaa kirjaa nimeltä ”Kova Koivisto”. Sehän on professori Tapio Bergholmin kirjoittama kakkososa Koiviston elämäkerrasta, ja siinä on minusta erityisen vaikuttava luku nimeltä ”Vahva valtionvarainministeri”. Se kertoo siitä tilanteesta, kun Koivisto tuli silloin vuonna 1966 Paasion johtaman hallituksen valtiovarainministeriksi, ja siitä, kuinka voimakkailla otteilla hän lähti silloista kurjassa tilanteessa ollutta valtiontaloutta korjaamaan. Halusin tämän vain kertoa siksi, että kyllä sosiaalidemokraateilla on, ei pelkästään historiassa vaan lähempänäkin ja toisaalta sitten kauempana — viittaa vaikkapa Väinö Tannerin toimintaan Risto Rytin aisaparina valtiovarainministerinä — hyvin voimakkaita talousmiehiä ja -naisiakin, jotka ovat sitten osaltaan pyrkineet saamaan valtiontalouden kuntoon. Kysymys on pitkälti siitä, että sitä pitää katsoa kokonaisuutena.

Itse sanon nyt ihan näin suoraan — en ole sitä täällä aikaisemmassa keskustelussa sanonut — että kun lukeudun kuitenkin hyvätuloiisiin suomalaisiin ja monella tavalla hyväosaisiin, niin tunnen paljon kaltaisiani ihmisiä, jotka ovat sitä mieltä, että ei se oikein hyvältä tunnu, että itselle tulee veronalennuksia ja muita etuuksia ja sitten tiedetään, että kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin isketään voimakkaasti. Että jos tämä sopeuttaminen olisi yhdenvertaisempaa, niin tämä tuntuisi niin sanotusti paremmalta ja ehkä sitten loppujen lopuksi saisimme enemmänkin vähennettyä yhteenlaskettuna näitä valtion menoja, mikä sitten helpottaisi tätä valtiontalouden tilannetta. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.